

Є.В. ЮРКОВА. ЗАСОБИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

На основі аналізу законодавства у сфері охорони права інтелектуальної власності та юридичної літератури з адміністративного права розкрито зміст засобів, які використовуються з метою адміністративно-правової охорони права інтелектуальної власності в Україні.

Ключові слова: засоби, заходи, адміністративно-правова охорона, право інтелектуальної власності.

На основе анализа законодательства в сфере охраны интеллектуальной собственности и юридической литературы по административному праву раскрыто содержание средств, используемых с целью административно-правовой охраны интеллектуальной собственности в Украине.

Ключевые слова: средства, меры, административно-правовая охрана, право интеллектуальной собственности.

The article based on analysis of legislation in the field of intellectual property law and legal literature on administrative law, open content means used for administrative and legal protection of intellectual property rights in Ukraine

Key words: tools, measures, administrative and legal protection, intellectual property law.

Одним із важливих напрямків адміністративно-правової охорони права інтелектуальної власності в сучасних умовах є не тільки формальне проголошення необхідності такої охорони, а поперед всього який інструментарій закладає держава для такої охорони. Провідним чинником інструментарної теорії адміністративного права є інститут засобів, який в умовах сьогодення переживає період динамічного теоретичного і практичного переосмислення.

Розробкою проблем засобів адміністративно-правової охорони інтелектуальної власності в Україні займались вчені В.Д. Базилевич, В.В. Галунько, С.Г. Гордієнко, П.П. Крайне, А.П. Сергєєв, П.М. Цибульов та ін. Поряд з цим як теорія адміністративного права так і в правозастосовна діяльність суб'єктів публічної адміністрації, у зазначеній сфері, потребує подальших пошуків, з метою забезпечення ефективної охорони суб'єктів права інтелектуальної власності засобами адміністративного права.

Висвітлюючи понятійний апарат зазначимо, що під методом правового регулювання розуміють спосіб пізнання явищ природи та суспільного життя; прийом або система прийомів, що застосовуються якій-небудь галузі діяльності (науці, виробництві тощо); заходом – сукупність дій або способів для досягнення або здійснення чого-небудь; засобом – спеціальну дія, що дає можливість зробити щось, досягти чогось¹. Тим самим різниця між двома останніми категоріями полягає не в сутнісних відмінностях, а в тому, що «захід» відображає множину, а «засіб» однину.

Таким чином, категорійні поняття метод захід та засіб співвідносяться, як ціле і частки. При цьому виходячи із суб'єктивного розуміння адміністративно-правової охорони права інтелектуальності власності первинним у зазначеній схемі має бути саме засіб (заходи) адміністративно-правової охорони.

© ЮРКОВА Євгенія Валеріївна – магістр права, викладач Херсонського юридичного інституту Харківського національного університету внутрішніх справ

В теорія адміністративного права природа адміністративно-правових засобів висвітлюється по наступному, на думку В.К. Шкарупи адміністративно-правові заходи – це встановлені законами або іншими правовими актами способи впливу на відносини у сфері громадського порядку, що застосовуються уповноваженими на те органами (посадовими особами) з метою надійного забезпечення громадського порядку, запобігання та припинення правопорушень та притягнення порушників до відповідальності²; В.В. Галуцько розглядає засоби адміністративно – правової охорони права власності як систему різноманітних способів діяльності суб'єктів публічного управління, спрямованих на запобігання та усунення порушення прав та законних інтересів суб'єктів права власності³.

Таким чином засоби, які засовуються для адміністративно-правової охорони суб'єктів інтелектуальної власності – це система різноманітних способів діяльності органів і посадових осіб Державного департаменту інтелектуальної власності МОН України, органів внутрішніх справ, Антимонопольного комітету України щодо здійснення реєстрації об'єктів інтелектуальної власності, видачі на них охоронних документів та застосування до порушників режиму інтелектуальної власності засобів адміністративного примусу.

Основними методами адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері адміністративно-правової охорони права інтелектуальної власності є засоби переконання і примусу.

Переконання є засобом попередження правопорушень. Найбільш часто формами використання методу переконання при здійсненні адміністративно-правової охорони права інтелектуальної власності є засоби: активної агітаційної кампанії з підвищення обізнаності громадськості про важливість охорони права інтелектуальної власності, поширення інформації з питань такої охорони; забезпечення інформованості про охорону права інтелектуальної власності в системі середньої, середньо-спеціальної та вищої освіти; забезпечення атмосфери відкритості, прозорості й підзвітності діяльності публічної адміністрації у цій сфері; забезпечення з дотримання балансу між свободою інформації та захистом права інтелектуальної власності; забезпечення високого рівня приватної ініціативи суб'єктів права інтелектуальної власності; критика антигромадських вчинків у цій сфері; заохочення фізичних та юридичних осіб, які активно беруть участь в охороні права інтелектуальної власності.

Таким чином, методи переконання є засобами попередження протиправних посягань на право інтелектуальної власності, при цьому найбільш часто використовуються засоби: агітації, інформованості, гласності, забезпечення з дотримання балансу між свободою інформації та захистом, критики антигромадських вчинків, заохочення фізичних та юридичних осіб, які активно беруть участь в охороні права інтелектуальної власності.

Будучи основними методами адміністративної діяльності, переконання не завжди є достатньо ефективним заходом. У зв'язку з цим держава, охороняючи права право інтелектуальної власності, уповноважує публічну адміністрацію на застосування адміністративного примусу до тих із них, осіб, які не піддаються впливу переконання.

Адміністративний примус – це визначені нормами адміністративного права способи офіційного фізичного або психологічного впливу уповноважених державних органів, а у деяких випадках і громадських організацій, на фізичних та юридичних осіб – у вигляді особистих, майнових, організаційних обмежень їх прав, свобод та інтересів у випадках вчинення цими особами протиправних діянь

або в умовах надзвичайних обставин, з метою попередження та припинення протиправних діянь, забезпечення провадження в справах про правопорушення, притягнення винних осіб до відповідальності, попередження та локалізації наслідків надзвичайних ситуацій. Відповідно до призначення заходи адміністративного примусу, які застосовуються міліцією, поділяються на три групи: 1) адміністративно-запобіжні заходи; 2) заходи адміністративного припинення; 3) адміністративні стягнення⁴. Третя, остання складова адміністративного примусу, складає серцевину адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державної влади у сфері охорони права власності. Вона розглядається в контексті адміністративної відповідальності, як складової юридичної відповідальності та юридичного примусу. При цьому на слушну думку Ю.П. Битяка адміністративна відповідальність є видом адміністративного примусу, під яким розуміється система засобів психологічного або фізичної дії на свідомість і поведінку людей в цілях досягнення чіткого виконання встановлених обов'язків, розвитку суспільних відносин в рамках закону, забезпечення правопорядку і законності⁵. В свою чергу, В.В. Галуцько вважає, що адміністративна відповідальність це особливий від юридичної відповідальності фізичних та юридичних осіб, який виражається в застосуванні уповноваженим державним органом (посадовою особою) до суб'єкта, який скоїв адміністративне правопорушення, певного заходу державно-правового примусу – адміністративного примусу⁶.

Таким чином, адміністративна відповідальність у сфері захисту права інтелектуальної власності – це система засобів психологічного або фізичної дії на свідомість і поведінку фізичних осіб, яка виражається в застосуванні органами державної влади до суб'єкта, який скоїв викрадення об'єкта інтелектуальної власності (адміністративне правопорушення), певного заходу державно-правового примусу – адміністративного примусу.

Тим самим, провідне місце у системі адміністративно-правового захисту права інтелектуальної власності займають адміністративні стягнення, які застосовуються судами загальної юрисдикції до осіб які порушують право інтелектуальної власності. У відповідності до КУпАП посадові особи Департаменту інтелектом власності, органів внутрішніх справа за здійснення викрадення об'єктів права інтелектуальної власності мають право складання на фізичних осіб протоколи про адміністративні правопорушення за ст. 51-2 «Порушення прав та об'єкт права інтелектуальної власності», 164-3 «Недобросовісна конкуренція», 164-6 «Демонстрування і розповсюдження фільмів без державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів», 164-7 «Порушення умов розповсюдження і демонстрування фільмів, передбачених державним посвідченням на право розповсюдження і демонстрування фільмів», 164-9 «Незаконне розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних», 164-13 «Порушення законодавства, що регулює виробництво, експорт, імпорту дисків для лазерних систем зчитування, експорт, імпорту обладнання чи сировини для їх виробництва» .

Таким чином, засоби, які застосовуються в процесі адміністративно-правової охорони права інтелектуальної власності характеризуються наступними ознаками:

– це система різноманітних способів діяльності органів і посадових осіб Державного департаменту інтелектуальної власності МОН України, органів внутрішніх справ, Антимонопольного комітету України щодо здійснення

реєстрації об'єктів інтелектуальної власності, видачі на них охоронних документів та застосування до порушників режиму інтелектуальної власності засобів адміністративного примусу;

– методи переконання є засобами попередження протиправних посягань на про інтелектуальної власності, при цьому найбільш часто використовуються засоби: агітації, інформованості, гласності, забезпечення з дотримання балансу між свободою інформації та захистом, критики антигромадських вчинків, заохочення фізичних та юридичних осіб, які активно беруть участь в охороні права інтелектуальної власності;

– адміністративна відповідальність, як це провідний засіб адміністративного примусу – це система засобів психологічного або фізичної дії на свідомість і поведінку фізичних осіб, яка виражається в застосуванні органами державної влади до суб'єкта, який скоїв викрадення об'єкта інтелектуальної власності (адміністративне правопорушення), певного заходу державно-правового примусу – адміністративного примусу;

– до осіб які порушують право інтелектуальної власності, у відповідності до КУпАП посадові особи Департаменту інтелектом власності, органів внутрішніх справа за здійснення викрадення об'єктів права інтелектуальної власності мають право складання на фізичних осіб протоколи про адміністративні правопорушення за ст. 51-2, 164-3, 164-6, 164-7, 164-9, 164-13 КУпАП.

Отже, засоби адміністративно-правової охорони права інтелектуальної власності – це інструменти адміністративного права за допомогою яких публічна адміністрація безпосередньо забезпечує охорону права інтелектуальної власності.

1. *Сучасний* тлумачний словник української мови: [50000 слів] / За заг. ред. В.В. Дубчинського. – Х.: Школа, 2006. – С. 832, 874. 2. *Адміністративне* право України: [словник-довідник] / [укладачі : В.К. Шкарупа, Ю.А. Ведерніков, В.П. Підчибій]. – Дніпропетровськ: Юрид. акад. МВС України, 2001. – С. 14. 3. *Галуцько В.В.* Адміністративно-правова охорона права власності в Україні: Авторефер. дис. ... доктора юрид. наук. – Х., 2009. – С. 7. 4. *Адміністративний* примус у публічному праві України : теорія, досвід та практика реалізації: Автореф. дис... д-ра юрид. наук. – Х., 2005. – С. 16. 5. *Адміністративне* право України: [підручник для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. освіти / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого] / [Битяк Ю.П., Богуцький В.В., Гарашук В.М., Дяченко О.В., Зуй В.В.]; ред. Ю.П. Битяк. – Х.: Право, 2000. – С. 152. 6. *Галуцько В.В.* Застосування адміністративно-господарських санкцій до суб'єктів господарювання : Навч. посіб. – Херсон: МУБІП, 2006. – С. 62.